

són ells. Els gallecs s'ho prenen, això, pitjor: «Doncs, ja vindran a buscar-nos al parc.» «A mi, m'han dit que no deixes passar a ningú» s'explica, confús, el guardabarreres. Oskorri ja ha començat la seua actuació.

«Bona nit, estem molt contents d'estar ací a València.» S'adrecen, en un català de curset d'estiu molt d'agrair, al públic. Aviat, una senyera i una *ikurriña* (que acabaran firmant els membres del grup a una enardida fan) decoraran l'escenari entre els aplaudiments del públic. Els bascos són rotunds. Cantant i parlant. I el públic ho agraeix.

Entre cançó i cançó, se sent des dels vestidors una gaita que algun membre de Milladoiro es dedica a posar a punt. El tècnic de so riu: «no es cansarà de bufar, no». Miquel Gil, amagat darrere de l'escenari, insulta carinyosament Anton Latxa, que riu. El tècnic francès és ja un manoll de nervis («¡quina poca serietat!»). Després, els recriminarà per beure en l'escenari: «Feu molt mala imatge», els avisa, enèrgic. Els bascos callen. És clar qui mana.

Quan acaben, i després d'un llarg quart d'hora que amenaça pluja entre la impaciència del públic, arriba el torn als gallecs.

Pulcres i mesurats, els membres de Milladoiro comencen a tocar amb la serietat amb què s'inaugura un monument. Una insistent cigala electrònica destorba l'actuació, i Rodrigo Romani no s'està de dir-ho en públic. El tècnic de so s'encrespa: «¡com torne a dir-ho, li talle la llum i au!» Els comentaris del grup no produeixen tampoc plaer precisament entre el públic: parlen d'Espanya, diuen que no se saben ben bé això del català ... o valencià. Un desastre d'informació. I no poden tirar la culpa a la calor.

Perquè no en fa. Més aviat al contrari. Comença a espurnejar, i els llampecs esclaten potents per a goig del públic i pànic dels músics. En un rogle, darrere l'escenari, els d'Oskorri i els d'Al Tall beuen cervesa i *whisky*, en algun cas. Uns militants dels Grups de Defensa de la Llengua assalten els bascos, mentre els components d'Al Tall s'amaguen al camerino per afinar instruments. Els gallecs segueixen, hieràtics, però magnífics. En l'última cançó, Xose Ferreiros, amb la mandolina feta malbé, no sap quin instrument tocar. La gent, per fi, s'ha llançat a ballar i, en aquest instant precís arriba la catàstrofe.

Acabada la darrera cançó —i davant la insistència del públic— Milladoiro intenta fer un bis, i es troba amb la taula de so tancada. La pluja ha començat a caure i els tècnics no se'n refien. El públic, que no sap perquè no actuen, s'enfada mig en broma i algú els increpa en gallec.

És finalment Vicent Torrent qui ho ha d'aclarir abans de començar —després d'una llarga estona— la seua actuació. Això i el titular del *Le-*

vante. Comencen a tocar, i els instruments no funcionen. Desconcert entre els tècnics: «però és que han començat sense avisar». Miquel Castiga la bateria i Manolo i Vicent «donen canya» a les dolçaines. La gent, encara sense amplificació, balla. Balla i no parará de ballar ja fins que acabe l'actuació, prop de les tres de la matinada.

Demà —almenys per als músics— més. □

ANGELES MARCO, REFLEXIONS I CONCEPTES

Els racons d'una escultora

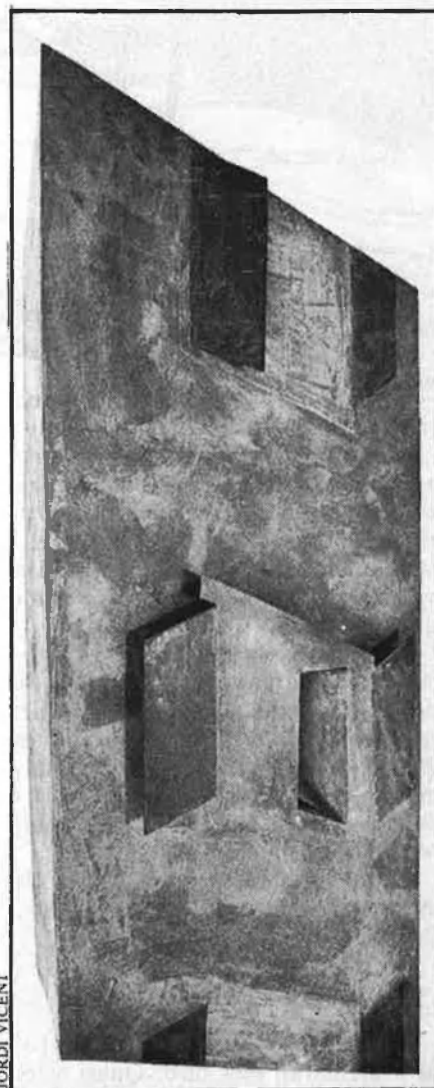
Més enllà del simple joc constructivista, immers dins les tendències conceptuals, amb una tendència a enfosquir els nostres sentits, hi ha el treball, tan destacable, de l'escultora valenciana Angeles Marco

Joan Vicent Aliaga

Quan la vaig cridar per telèfon, per tal d'entrevistar-la, em semblà una mica freda, com indiferent a allò que li deia. Uns dies més tard, dirigint-me al barri del Carme, on viu Angeles Marco (València, 1947), anava pensant en la gelada impressió que n'havia rebut a través de la distància telefònica, i, en arribar-hi, veient-la protegida sota l'ombra de la llinda de la seua casa, se'm confirmà la meua primera opinió.

Però ¿com podia ser aquesta hipòtesi, si encara no la coneixia? Errònia, és clar. Me'n vaig adonar quan començà a parlar, amb una passió tenyida de moderació, del seu món, de les seues escultures.

«Vaig fer ací a València els meus estudis de Belles Arts i, en aquests moments, treballo a la mateixa facultat. Estem ara molt ocupats amb tota aquesta història de tesis doctorals; vull fer la meua amb serietat, i m'està costant moltíssim. Hi ha tant on investigar...»

JORDI VICENT

Podriem dir que Angeles Marco ha estat sempre rodejada de les seues peces de metall, com si l'absència d'aquest contacte fos impossible per tal de trobar-se satisfeta, completa com a persona. Així, xarràrem sobre la seua exposició al Col·legi d'Ar-

quitectes de València el 1974; me n'ensenyà les fotos i les diapositives, en les quals és ben palesa la influència d'allò que alguns crítics, amb desigual fortuna, han anomenat l'*estètica constructivista*.

«Jo feia el meu treball, a poc a poc, sense refiar-me massa del que feien els altres; cadascú té el seu món, les seues maneres d'enfocar la vida, i això és el mateix pel que fa a l'art, encara que jo respecte molt la tasca artística dels meus companys.»

Si alguna vegada es fa una seriosa història de l'art a l'Estat espanyol, al capítol que podríem anomenar *Tendències conceptuals* hi hauria Angeles Marco. ¿I per què? —em podrien demanar. Per dues raons: primera, per haver ajudat a cobrir, amb excel·lents resultats, l'erm creatiu dels anys setanta; segona, per haver demostrat que el camp del concepte, de la idea i de la reflexió, és encara viu, descobrint vertaderes troballes que van més enllà del simple joc constructivista.

«Per a mi, no hi ha l'escultura sense la construcció de formes, plànols, línies i volums. Construir és inventar noves cares a la realitat; també és confondre, destorbar la visió perceptual de l'espectador; m'agrada manejar aquesta mena d'ambigüitats, perquè vivim en un món on no hi ha certes absolutes, tot hi és relatiu, tot pot ser enganyós.»

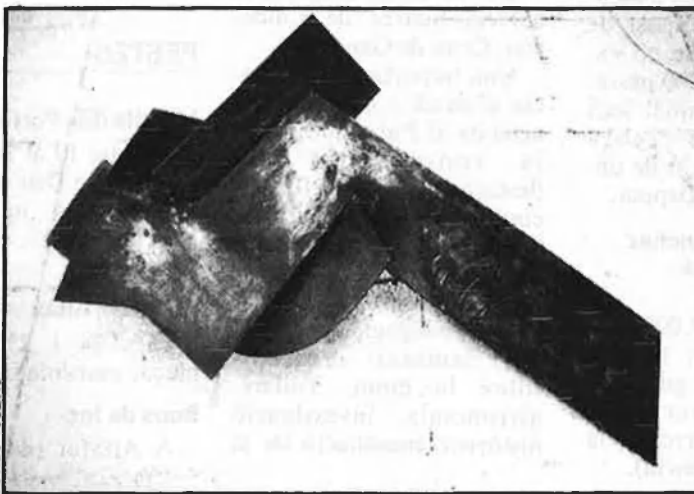
Contemplant detingudament la sèrie de finestres, portes i altres estructures en ferro realitzades per Angeles Marco, és clar que tracta d'enfosquir els sentits. Així, una finestra que s'obri es veu interceptada per l'ombra d'una altra que es tanca, o el joc múltiple d'espais buits i espais plens ens ofereix una sensació d'inseguretat i misteri. I això que les peces utilitzades gaudeixen d'un aparent ostracisme, el qual es veu perfilat amb l'ús d'un cromatisme opac, negre, grisenc, una mica variat, a causa del dibuix, que és perfectament integrat en l'escena escultòrica.

«Darrerament, he treballat per a un encàrrec de l'Ajuntament de Leganés (Madrid), proposat després de l'exposició *En tres dimensiones*, que tingué lloc a Madrid en la Caixa de Pensions (febrer-març 1984). Allí hi havia Susana Solano, Miquel Navarro, Francisco Leiro, Eva Lootz i d'altres. Es tracta d'ocupar un ampli solar, on es farà un parc-museu a l'aire lliure. El projecte es diu: "Leganés, espacios abiertos." He fet una escala plena de trucs, amb una rampa per on la gent pugui pujar, si vol, sa-

bent que no duu enlloc. M'ha costat molt fer-la. He hagut de pensar i estudiar bastant l'espai on es situarà. I també l'atmosfera que vull crear-hi. M'agrada trencar amb els punts de vista tòpics, em plau complicar-los. El projecte s'acabarà, supose, al desembre d'enguany, i espere que real-

que treballa, les referències visuals que té en el cap.

Vam parlar de Frank Stella i les seues obres, d'una estètica dura, freda; també Max Bill vingué a la conversa, i no podia faltar la petjada evident del cubisme d'un Duchamp Villon o d'un Laurens, però el qui

JORDI VICENT

JORDI VICENT

L'escultora Angeles Marco, baix, i una de les seues obres, dalt.

ment acomplirà la seua funció: estètica i lúdica, alhora.»

Després d'una bona estona xarrant, els fantasmes, que en un principi semblaven envoltar-nos amb un mal auguri, havien desaparegut. Es veia l'èmfasi d'Angeles Marco en allò que em deia; es nota que coneix ben bé del que parla, les tècniques

més li agrada és Marcel Duchamp: el mag de la paraula, el desbudellador de l'art estereotipat.

Pocs noms valencians hi aparegueren: algun possible deixeble, algun mestre, alguns mots. A poc a poc, com en un amagatall, havien penetrat en els racons d'una esplèndida escultora. □